

KAPTÁR

**259 éve született
Verseghy Ferenc**

**Czakóné Gacov
Katalin:
Könyv = Élet**

**Jenei Gyula:
Verses búcsú
Rékasy Ildikótól**

**Illés Julianna:
Verseghy és
kora...**

**Illés Julianna:
ÉN IS VAGYOK!**

**Némethné
Matastik
Magdolna:
Az MKE hírei
-
Minőségbiztosítás
a könyvtárakban**

Megemlékezés Verseghy Ferenc születésének évfordulójáról

2016. április 4-én koszorúzási ünnepség keretében emlékeztünk meg Verseghy Ferenc születésének 259. évfordulójáról. A 13 órakor kezdődő rendezvényt sokan megtisztelték jelenlétükkel. A megemlékezést Dr. Szurmay Ernő ny. könyvtárigazgatótól, a Verseghy Kör tiszteletbeli örökös elnökétől hallgathattuk meg.

Az emlékezés virágait a Verseghy Ferenc Könyvtár részéről Czakóné Gacov Katalin kommunikációs és marketing igazgatóhelyettes és Takáts Béla megyei feladatokat is ellátó szakmai igazgatóhelyettes helyezték el. A Verseghy Kör nevében Dr. Szurmay Ernő ny. könyvtárigazgató, a Verseghy Kör tiszteletbeli örökös elnöke és Illés Julianna, a Verseghy Kör elnöke koszorúzott.

A Verseghy Ferenc Könyvtár, a Verseghy Kör és az Oktatási Hivatal Szolnoki Pedagógiai Oktatási Központ közös irodalmi, történelmi, néprajzi és képzőművészeti pályázatot hirdetett meg az általános iskolások és a középiskolások körében. A felhívásra 52 pályamű érkezett. A díjkiosztó ünnepségre a koszorúzással egybekötött megemlékezés után került sor.

(szerk.)

Könyv = Élet

Néhány gondolat az olvasásról

A témát akkor gondoltam át, amikor előadást kellett tartanom egy nyugdíjas klubban az olvasás időskori szerepéről. Arról, hogy mennyire fontos szerepet játszanak a könyvek elménk frissen tartásában.

Hozzáértő, kritikus közönségem (nyugdíjas pedagógusok) végig aktív és érdeklődő volt. Amikor kedvenc olvasmányélményeikről kérdeztem őket, sokan emlékeztek még arra is, hogy mi volt az első könyv, újság, amit kiolvastak. Az idő előrehaladtával teljesen feloldódtak, egymás szavába vágva mesélték a történeteket.

Ez azt erősítette meg, ami a téma egyik fő mondanivalója: a könyvek megnyitják a szíveket és közelebb hozzák az embereket egymáshoz.

Az alábbiakban a szöveges változatot közlöm, amiből a képes prezentációt készítettem el.

Bevezetés

Nagyon örültem a felkérésnek, mert ez a szívemhez közel álló téma. El sem tudnám képzelni az életemet könyvek, olvasás nélkül, olyannyira, hogy napjaimat már 15 éve könyvek között élem, hivatásomul a könyvtárosságot választottam. A XXI. században, az internet és az elektronikus könyvek korában a szakmánk átalakult, ma már főleg az információ, és nem hordozóján van a hangsúly. Manapság sokan gondolják, hogy a könyveknek leáldozott, az emberek már nem olvasnak. Valóban igaz, kutatások támasztják alá, hogy kevesebb könyvet veszünk kézbe, de az internet korában elképzelhetetlen, hogy valaki ne olvasson, hiszen szöveg alapú a digitális tartalmak nagy része. Vannak, akik az interneten filmeket, videókat néznek, de ők valószínűleg egyébként is a tévözök, és nem az olvasók táborát erősítették. Gondolom, mindenki egyetért azzal a kijelentéssel, hogy olvasni jó, olvasni kell, hiszen

Önök még ahhoz a generációhoz tartoznak, akik olvasott meséken, és nem a tévén nőttek fel.

De mi az olvasás? Miért jó az agynak, és miért jó a lelkünknek? Mit tehetünk azért, hogy gyermekeinknek, unokáinknak egy életre szóló pluszt adjunk, egy olyan eszközt, ami segít nekik szembenézni az élet kihívásaival? Erről lesz most szó.

Mi a könyv?

„Szöveghordozó eszköz. Elődjei között volt (agyag) tábla, tekercs... Az eszköz változik, a szövegrögzítés és az olvasás marad (amióta és) ameddig az ember a nyelvet használó, beszélő lény. A könyv „eltűnése”, a digitalizált világ fantasztikus eszközeinek megjelenése és használata nem az olvasás - nem a lényeg! - trónfosztását jelenti.

Ellenkezőleg.

Épp csak manapság már a “hány könyvet olvastál?” kérdésre kapott válasz nem releváns, hiszen megeshet, hogy egyetlen könyv kézbevétele nélkül is nagyon sokat (szépirodalmi műveket, szakmai tanulmányokat, különféle szövegeket) olvasott a megkérdezett. Az eszközök olykor mennek (megszűnhet a “könyvköz-pontúság”), de az olvasás marad.”

(Szávai Ilona: Ki szorul védelemre? p. 6. In.: Az olvasás védelmében. Olvasáskutatói tanulmányok., Pont Kiadó, Bp., 2010. Összeáll., és szerk.: Szávai Ilona p. 5-11.)

Az olvasás többféleképpen, és sokféle hatás alatt változtat az agy működésén. Az olvasásban résztvevő agyi területek funkciói az olvasási tapasztalattal együtt élelednek, specializálódnak, és közben át is alakulnak. Agyunk működése változik az olvasástanuláskor, s később is, sőt, kimutathatóak bizonyos szerkezeti változások is. Az agykutatók számára ma már magától értendő tény, hogy a tárgyi tudás, a tapasztalatok, s a világra vonatkozó tudásunk

együtt jár az agy mikro- és makroszintű működési és szerkezeti átalakulásával. Az olvasás technikájában "szakértővé váló" agyban bármely írott szöveg olvasásakor a kivitelező funkciókkal együtt érvényesül minden, amit a világról, s benne magunkról tapasztaltunk, tanultunk, emlékeztünkben tárolunk, tudunk. Az olvasás könnyedségének záloga körülbelül 18-20 agykérgi területnek az ép működése. Az olvasás agyi feltételeit - előhuzalozott, a változásokra alkalmas területek és komplex hálózatok formájában - biztosítja a fejlődés genetikai programja.

(Csépe Valéria: Csak az ember olvas - de hogyan? In.: Az olvasás védelmében. Olvasáskutatói tanulmányok., Pont Kiadó, Bp., 2010. Összeáll., és szerk.: Szávai Ilona p. 13-25.)

Mi történik közben a lélekben?

Az a jó olvasó, akinek az olvasás örömet, élvezetet okoz, mert át tudja élni a hősök sorsát, azonosulni tud velük, ez megmozgatja, felidézi érzelmeit, és ebben az érzelmileg megragadott állapotban tágul a világról való tudása és önmagáról való tudása is. Ha a jó olvasó egy jól leírt futásról olvas, akkor lábikrájába több vér áramlik és a testi állapotok ilyen és ehhez hasonló változásai tovább mélyítik az érzelmi azonosulás lehetőségét. Talán ezért is olyan sikeres manapság a Szürke ötven árnyalata. Tudjuk, hogy azok a felnőttek, kamaszok, akik jó olvasók, sikeresebben dolgozzák fel konfliktusaikat, bajaikat, sokkal kevésbé vannak kiszolgáltatva lelki (és testi) megbetegedéseknek vagy netán személyiségüket roncsoló ön- és közveszélyes sodródásnak. Az olvasás - ha élvezetet okoz - segít élni. Átélni és túlélni is.

(Vekerdy Tamás: A meséléstől az olvasásig. In.: Az olvasás védelmében. Olvasáskutatói tanulmányok., Pont Kiadó, Bp., 2010. Összeáll., és szerk.: Szávai Ilona. p.27-39.)

Kutatások bizonyítják az olvasás előnyeit

Az íráskészség gyakorlása és az olvasás megvédheti az agyat az öregkori mentális beteg-

ségektől. A demencia kialakulása pedig késleltethető, vagy meg is előzhető életmódbeli tényezőkkel, mint az egészséges étrend és a testmozgás. Egy amerikai tanulmányba 294 fő, 55 év feletti embert vontak be, akiknek évente tesztekkel vizsgálták a mentális és gondolkodási képességét. A kutatás során a megkérdezetteknek arra is választ kellett adniuk, hogy gyermekkorban, serdülőkorban, középkoruként, valamint a vizsgálat időpontjában olvastak-e könyveket, vagy végeztek-e egyéb mentális képességet fenntartó tevékenységet. A résztvevők agyát haláluk után megvizsgálták, hogy volt-e valamilyen sérülés, vagy egyéb jele a demenciának. Minden tényezőt összevetve megállapították, hogy akik egy életen át aktív agyi tevékenységet végeztek, azoknál 15%-al kisebb volt a kockázat a demencia kialakulására.

(<http://centrumlab.hu/az-agyi-aktivitas-tavoltarthatja-a-demenciat>

Letöltés dátuma:2016.01.22.)

Fejlesztési lehetőségek:

Az irodalomterápiás foglalkozás fejlesztő hatású, és segítséget nyújt mind a lelki, mind a szellemi egészség fenntartásában. A módszer a különböző demenciák (így az Alzheimer kór) megelőzésében is sikeresen alkalmazható. Az elmúlt 5-10 évben publikált nemzetközi vizsgálatok igazolják, hogy az olvasás és írás jelentősen csökkenti a demencia kialakulásának esélyét. Nem csupán a megelőzésben, a rehabilitációban is hasznosítható a költészet jótékony hatása demens páciensek életminőségének javítására.

(<http://www.irodalomterapia.hu/idosek-korosztalya.php>

Letöltés dátuma: 2016.01.22.)

Kik olvasnak?

A demográfiai adatokat vizsgálva megállapítható, hogy a két nem közül inkább

a nők, a korosztályokat tekintve inkább a fiatalok és az iskolázottabbak azok, akik olvasnak. Érdekes jelenség, hogy egy családban a szülők közül jellemzően az anyának a kulturális igény szintje, iskolázottsága és a könyvekhez való viszonya határozza meg a gyerekek olvasási szokásait. Az is ismert tény, hogy ha a népszerűség egészét vizsgáljuk, a valamilyen képzésben, oktatásban részt vevők teszik ki az olvasók többségét, tehát az iskola számít mind a mai napig – az olvasás szempontjából – a legjelentősebb motiváló erőnek. Magyarországon az olvasási gyakoriságot jelentős mértékben befolyásolja az, hogy a kérdezett a települési létra mely fokán álló településen él; ugyanis egyenes arányban növekszik az olvasási gyakoriság mértéke a település méretével.

Olvasás és műveltség

A műveltség megszerzéséhez nélkülözhetetlen az írásos kultúra ismerete is, az olvasás készségszintű művelése. Amióta a nyomtatás, a könyvek sokszorosítása Európában elterjedt, az ismeretek átadásának alapvető eszköze a könyv lett. A 21. század elején mind kevesebben vannak azok, akik ún. klasszikus műveltséggel rendelkeznek. Ebben biztosan szerepe van a mindennapjainkból mindinkább kiszoruló olvasásnak. Összefüggést mutat az olvasási gyakoriság és bizonyos értékek választása. S hogy melyek ezek? A nyitottság, a kreativitás és a tolerancia. Vagyis azok az emberek, akik gyakrabban és többet olvasnak, inkább részesítik az előbb felsoroltakat előnyben. A kérdés csupán az, hogy mi az ok és mi az okozat? Azok olvasnak-e többet, aki ezen tulajdonságokkal rendelkeznek, vagy éppen fordítva? Vagy egy egymást erősítő, erős kölcsönhatásban lévő folyamatról van szó? S legvégül: mi magunk milyen társadalomban szeretnénk élni? Szükségét érezzük-e ezen értékek létének? Életvezetésünkkel, mindenna-

pi döntéseinkkel valamiféle választ mindannyian adunk ezen kérdésekre.

(<http://www.peterfirita.hu/index.php/publikaciok/2-uncategorised/51-intelligencia-es-vagy-muveltség-olvasasi-szokasok-magyarorszagon-az-ezredfordulon> Letöltés dátuma: 2016. 01.22.)

Mit tehetünk unokáinkért?

„Történeteket hallgatni és történeteket mesélni... - ha ehhez értünk, és erre gyerekeinket is rávezettük, biztosak lehetünk benne, hogy könnyebbé tettük számára, hogy az életet megértse és elviselje.” (Vekerdy Tamás) Olvassunk, hogy lássa a gyerek, az unoka! Olvassunk mesét, mondókát. Ezzel tudunk nekik leginkább életre szóló pluszt adni. A szülőknek ugyanis sajnos egyre gyakrabban pont erre nincs ideje: a mesére. Újabban többször hallom, hogy még kisiskolásoknak is felolvassa a szülő a kötelező olvasmányokat. Mert így legalább megismeri a könyvet, nem filmen nézi.

Mit olvassunk?

Nagyobb unokákat is le tudunk úgy kötni, hogy a számukra érdekes könyvet olvasunk fel nekik. Olvassunk például Harry Pottert, vagy tinilányos, akár vámpíros történeteket.

Miért?

Maradandó élményt nyújtunk nekik ezzel! Nagy esély van rá, hogy annyira magával ragadja őket a történet, hogy ha hazamennek, akkor önállóan tovább folytatják az olvasást.

Kerüljük:

Manapság dokumentum-könyveket divat olvasni (holott ezek csak a valóság felszínét ragadják meg a regényhez képest), és e divatot követve gyerekeink kezébe is ismeretterjesztő könyveket adunk. Ha ez a típus a művészet helyébe lép, jósolható, hogy a nehezen leküzdhető ifjúkori zavarok, krízisek megoldhatatlannak látszó helyzetek száma nőni fog.

(Vekerdy Tamás: A meséléstől az olvasásig Pont Kiadó, Bp., 2010.)

Mi a legemlékezetesebb olvasásélményünk?

Szinte hihetetlen, de már több mint négy évtizede ezt a listát Gárdonyi vezeti az Egri csillagokkal. Az olvasásvizsgálatoknak talán ez az egyetlen pontja, ahol nem tapasztalható változás.

Mikor?

Bárho! bármikor!

Életem legnehezebb periódusain, vagy legunalmasabb óráin is az olvasás segített át. Orvosi várótermekben, utazás során, álmatlan éjszakákon, amikor nincs kihez szólni, hosszú délutánokon, amikor várjuk, hogy a gyerekek meglátogassanak...A sor végtelen! Ha nincs lehetőségünk elmerülni egy regény rejtelmeiben, akkor olvassunk novellákat, rövid történeteket, akár újságcikkeket. Vegyük elő a klasszikus Örkeny-Egyperceseket!

Miből?

Ingyen, a könyvtárból!

A beiratkozás 70 év felett ingyenes! Több százezer könyv várja, hogy elolvassák. A könyvtárosok pedig szívesen segítenek abban, hogy ízlésüknek megfelelő olvasnivalót találjanak.

Előadásomat egyik kedvenc íróm, Örkeny István örök igazságával zárom:

„A könyv az valami egészen csodálatos, furcsa jelensége a világnak. Egyszerre tud lenni a barátunk, a vigaszunk, a tanítónk, a társunk és a szórakoztatónk. Nincs még egy dolog a világon, ami ilyen sokra képes. És voltaképpen a könyvnek a sokoldalúsága, az a mindenhatósága volna az, amire rá kellene ébreszteni a fiatalokat, amire kíváncsivá kellene őket tenni, és amerre el kellene őket indítani, hogy egy életen át soha ne veszítsék el ezt a társat.”

Czakóné Gacov Katalin

VFK, kommunikációs és marketing igazgatóhelyettes

Verses búcsú Rékasy Ildikótól

„Volt-e a Kert, vagy álom szállt a kertre? / Volt-e az Élet? Vagy csalóka képe / hitegeti a konok csodavárót, / hogy most másképp keresse: visszanezve.” Pár éve írtad ezt, Ildikó, egyik kedvenc költődtől, Borgestől is kölcsönkérve egy sort. Akkor, hetven körül talán a régi roffi kastélykert emlékeit kutattad az időben, amelyek a gyerekkor paradicsomi állapotát idézhették, és persze annyi mást is. Mert a kert a teljes világot jelentheti – hetven éve kis úrilányként abban próbáltál eligazodni. Akkor sem lehetett könnyű.

Két versesköteted címében, és számos versedben is szerepel a kert. Ez a talán bekerített, talán kerítetlen tér, amely a civilizációt hordozza, a kultúrát; védettséget és varázst, a család boldogságát meg a magányos rácsodálkozást. S persze hozzátartozik a kiűzetés is. Másrészt pedig: kerttől kertig tart az életünk. Rég halott társaid a költészetben, mondjuk Juhász Gyula, őskertnek emlegette még a temetőt.

A nyolcvanas évek végén ismertelek meg, Ildikó. Akkoriban te szerkesztetted a megyei napilap irodalmi mellékletét, s mint kezdő költőt hozzád irányítottak. A megyei könyvtárban dolgoztál. Látásból már ismertelek. Valahol a polcok között beszélgettünk. Szigorú voltál, szinte mogorva. Vagy csak rosszkedvű, kedvetlen? Tudjuk, a huszadik század a melankóliát átnevezte depressziónak. A verseim meg-megjelentek a szombati számokban, de lehet, hogy később másnak adtam le őket, akivel talán – végül – közösen állították össze a mellékleteket. Sokáig köszönőviszonyban voltunk csak. Bő tíz év telt el, amikor kezembe akadt első versesköteted bemutatójának meghívója. Kétkedtem, nemigen hittem, hogy valaki hatvanévesen, az ismeretlenségből előlépve jó kötetet tegyen le az asztalra. Márpedig ez történt. Tizenöt év alatt, megszámloltam, nyolcvannyolc versedet és prózadat közöltük az Esőben. Más irodalmi lapok is szívesen hozták az írásaidat, amiket kritikusaid is, Szepes Erikától Lackfi Jánosig, elismeréssel fogadtak.

A kertből kiűzetünk, kiszakadunk; de te valahogy mégsem szakadtál ki teljesen. Kicsi toronyházi garzonlakásod könyvekkel volt teli, ablakod a természetre nézett. A fákra, a folyóra – ami mögött persze ott volt a város. De belül csak a könyvek, csak a barátok. Egy másfajta éden, másfajta ismerőség. Ott burjánzottak a betűk – mint a vegetáció – a könyvekben, amelyeket folyton újraolvastál: *Szyborska, Borges, Apollinaire, Lorca, Jeszenyin, Rilke, Cvetajeva, Shaw, O'Neill, Tennessee Williams. És a magyarok: Radnóti, Illyés, József Attila, Pilinszky, Nemes Nagy, Weöres, Csoóri, Petri György, Kormos István, Baka István, Orbán Ottó, Tóth Krisztina, Takács Zsuzsa, Rakovszky Zsuzsa, Balla Zsófia, mások.*

S persze szerelmed-férjed, Szathmáry György, akinek (saját bevallásod szerint) posztumusz kötetét szerkesztve jött meg újra versíró kedved néhány évtizednyi kihagyás után.

Kedves könyveid között éltél, s néha ilyeneket gondoltál: „Ha az élet semmivé lesz, / s emléke is semmivé lesz, / s gyermekben sincs folytatása, / olyan, mintha nem is lett volna.” Vagy: „Minden életből kitelik a menny, / s a pokol is. Mi dönti el? A hit? / Testi kín? Ellenszegülés? Alázat? // Hiszem: az a világ marad velünk, / amit magunk gyöngéd szívvel megóvunk. / Az én szívemben boldogok a tárgyak.”

Az évek elmosták szigorú, depressziós arcodat, ha egyáltalán volt olyan – persze volt, mindannyiunknak van – s törékeny okos lényedre emlékszem most, akinek fürge szelleme hitt a dolgok színében, de látta a fonákjukat is, ahogy azt paródiáid is tanúsítják. Meggyőző formakultúrát mutató, érzékenységbe, műveltségbe csomagolt verseid egyaránt árulkodnak filozofikus hajlamról, játékos kedvről. Verseidben egyszerre van jelen a hagyomány ereje és korszerűség varázsa. Költészeted holdként ragyog egy régi kert fölött, vagy éppen a magyar irodalom egén – s az teszi még fényesebbé, hogy számtalan égitest-társa van.

A költészet persze egy dolog. De más az élet, és más a halál. Az ember esendő és fél, persze ha jó író, megírja az esendőséget, a félelmet is: „Mindig is tudtam: a halál gyalázat, / megaláztatás. Nincs béke bennem. / Félelmet érzek, s haragot. / Kitörölném magam a létezésből: / a csimpaszkodó halandók közt / ne találj rám! Nem voltam. Nem vagyok.”

És amikor már tudja, hogy a megszólított úgyszólván rátalál, végigtekint az életén. És leltárt készít:

„Látom magam a karjaidban, / egy kedves utcán sietni, a páston, / anyám fiatal mosolyát – / s mennyit neveltünk Kláriver! // Városok két lüktető félszívét / egybekötő büszke hidakon álltam / a Szajna, Néva, Duna, Moldva, Arno / tükre fölött, a fények közepén. // Hallottam a homokot énekelni, / érintettem duzzadt kis rügyeket, / és Szymborska, Nemes Nagy Ágnes, Borges, / Apollinaire bizalmasa lehettem.”

Egyszer azt kértem tőled, mondj egy idézetet, bármit, ami eszedbe jut. Akkor már túl voltál a betegséged első fordulóján, megérintett a halál közelsége, a búcsú érzése. A Faustból idéztél: „*Boldog szem, örökre / tiéd ez a kép. / Történhet akármi, / szép volt, csodaszép!*”

Búcsúzok tőled, Ildikó, kedves Borges-verseddal: „Nézni a folyót, mely idő meg víz, / és tudni, hogy az idő is folyó, / s hogy elveszünk mi is, mint a folyó, / s az arcok is elfutnak, mint a víz.”

Jenei Gyula

Verseghy és kora...

Verseghy Ferenchez és a felvilágosodás korához fűződő pályázatot – mely kiegészült Kölcsey Ferenc születésének 225. évfordulójának méltó megünneplésével – hirdetett a Verseghy Ferenc Könyvtár és a Verseghy Kör. A pályázatot támogatta az Oktatási Hivatal Szolnoki Pedagógiai Oktatási Központja is. A meghirdetés 2015. szeptember 15-én került aláírásra, a beadási határidő 2016. január 26-a volt.

52 pályamű érkezett be. 8 iskola tanulói készültek fel a megmérettetésre, közöttük nagy örömünkre Újszászról és Jászboldogházáról is voltak pályázók. Az általános iskola alsó tagozatából 11 fő, a felső tagozatról 24 fő versengett a díjakért, míg a középiskolások közül 17 fő adta be munkáját.

Az eredményhirdetésre 2016. április 4-én került sor a Verseghy Ferenc Könyvtár Verseghy Termében. Az irodalmi, történelmi és néprajzi pályázatok díjait szöveges értékelés kíséretében, - melyet Dr. Sléder Éva szaktanácsadótól hallgathattak meg a résztvevők - Czakóné Gacov Katalin kommunikációs és marketing igazgatóhelyettes adta át. A képzőművészethez tartozó pályaművekből kiállítást rendeztünk, mely a díjak átvétele után volt megtekinthető.

A pályázat különdíját az Oktatási Hivatal Szolnoki Pedagógiai Oktatási Központjának pedagógiai referense, Paksi Csaba adta át.

Köszönjük a diákoknak és felkészítő tanáraiknak a sok-sok munkát, mely a pályázat sikerét biztosította. Köszönjük a támogatóknak az értékes ajándékokat!

Libri

Minden kollégámnak, közreműködőnek köszönöm a szakmai támogatást és a díjakhoz való hozzájárulást.

Illés Julianna
a Verseghy Kör elnöke

ÉN IS VAGYOK!

Az úgy kezdődött, hogy az **ÉN IS VAGYOK! Mozgássérült Generációk Érdekvédelmi Egyesülete** pályázatot írt, nem az elsőt, és biztosan nem az utolsót. Eddigi tevékenységükből kiemelhetjük az ÉLET-ÚT-ESÉLY projektet, mely kapcsán a város közszolgáltatását biztosító valamennyi magán és állami szolgáltatónál tervezték „bejárást”. A bejárás célja segítő szándékú, felméri, hogy milyen szinten áll az akadálymentesítés egy-egy helyszínen fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés szempontjából. Az eredmény megdöbbentő. Néhány honlap és blog, amely az eredményekről, illetve a helyzetről képes beszámolót is közölni: <http://akadalymentes-e-szolnok.blogspot.hu/> Lehet kérni is ezt a segítő bejárást, s azok a cégek, akik szeretnének a programban részt venni, megkapják a „*kerekesszék barát szolgáltató*” emléklapot, melyet az üzletükben kitehetnek, honlapjukon megjeleníthetnek.

A Verseyhy Ferenc Könyvtár és az ÉN IS VAGYOK! Mozgássérült Generációk Érdekvédelmi Egyesülete együttműködési megállapodást kötött, mely a pályázatot benyújtó egyesület kezdeményezésére született meg. Az első megbeszélésre a pályázati siker szerződéssel megpecsételt eseménye után került sor. Mivel a Verseyhy Könyvtár területi szolgálata tartja a kapcsolatot a megyében működő könyvtárakkal, az önkormányzati fenntartásban ehhez 78 település kapcsolható, így a kolléganőmmel, Némethné Matasik Magdolnával együtt vállalhattunk részt a feladatellátásban.

A folytatásról: a **RÓLUNK SZÓL!** projekt, mely 3 az 1-ben „érzékenyítés – bejárás – tájékoztatás” feladatokat szeretne ellátni megyénk minimum 12 településén. A program elemei: a programban résztvevő ép közremű-

ködők „érzékenyítése”, a település „bejárása” és az ott élő érintettekkel a kapcsolat felvétele és „tájékoztatásuk”.

Az végtelenül szimpatikussá tette az ÉN IS VAGYOK! Mozgássérült Generációk Érdekvédelmi Egyesületét, hogy felismerték, a megyében minden településen képesek intézményi keretek között megvalósítani a programjaikat, hiszen országosan is kevés olyan intézmény működik, mint a könyvtárak, amelyek szinte minden településen valamilyen formában megtalálhatóak.

A Verseyhy Ferenc Könyvtár támogatóként csatlakozott a programhoz, mert rendkívül jó megoldásnak találtuk azt, hogy az érzékenyítésre, találkozásra a könyvtárakba kerüljön sor. Így a megyebeli könyvtárak egy részének fizikai akadálymentesítése is górcső alá kerül.

Az első találkozásra a Verseyhy Ferenc Könyvtárban került sor, jelen voltak a programba bevont szervezet képviselői is. (Vakok és Gyengénlátók JNSZ Megyei Egyesülete, JNSZM Vöröskereszt területi munkatársai, a SINOSZ megyei képviselői, az Iskolavédőnők képviselői, stb.) Jó hangulatú, máris célokat, terveket megfogalmazó, kidolgozó munka folyt. Kérdésként merült fel, hogy mely településekre érkezzen el a program. A kistelepüléseket részesítsük előnyben, vagy a nagyobbakat? A közelebbi helyekre utazzunk, vagy a távolabbi helyeket vegyük célba? Demokratikus megoldásként egy felmérés mellett döntöttünk.

A folytatásról röviden csak annyit, hogy a területi szolgálat két könyvtáros kollégáját nem sokáig kellett érzékenyítenie Fehérváry Tünde elnök asszonynak, s már a megoldásokon törtük a fejünket. Elkészült a felmérő adatlap, kérdéssor, melyre a megyében dolgozó könyvtáros kollégákat kértük meg, hogy válaszoljanak.

Összesen 53 választ kaptunk, 50 településről.

A felmérés kérdéseit és a válaszok értékelését szeretném bemutatni.

Fontosnak tartja, hogy az előítéletek és stigmák nélküli fogyatékos üggyel megismerkedjenek a település lakói? A válaszlehetőség igen és nem volt. 52 igen válaszadó volt, ez 98,1% és 1 könyvtáros adott nemleges választ, mely 1,9%.

Hogyan érzi, a településen rendelkeznek-e elegendő és pontos információval a fogyatékos személyekkel kapcsolatban? A válaszlehetőség igen és nem volt. Igen választ 13 könyvtáros adott ez 24,5%, nemleges választ 40 könyvtárostól kaptunk, ez pedig 75,5%.

Szükségét érzi-e „TABUK NÉLKÜL”-i beszélgetésnek érintett, tapasztalati szakértőkkel? A válaszlehetőség igen és nem volt. 96,2%, vagyis 51 igen válasz érkezett, összesen 2 könyvtáros gondolta úgy, hogy erre nincs szükség a településen, ez 3,8%.

Szükségesnek tartja, hogy az ellátásokról, szolgáltatásokról az érintettek rendszeresen tájékoztatást kapjanak? A válaszlehetőség igen és nem volt. 52 fő 98,1% igent mondott erre a kérdésre, 1 nemleges válasz érkezett, ez 1,9%.

A településen működő közszolgáltatók akadálymentesek-e, ezzel kapcsolatban észrevételeit kérem, fejtse ki! Válaszlehetőségek: igen, nem, részben. Mindössze 28% mondta azt, hogy igen, ez összesen 15 helyet takar, nem akadálymentesek a közszolgáltatók 2 helyen, ez 3,7% és részben akadálymentesek 36 helyen, ez 67, 9%. Megállapíthatjuk, hogy az esetek nagy részében – több mint 70% - van még tennivaló.

A kifejtések összefoglalva a következők voltak: az orvosi rendelő nem akadálymentes; a könyvtár épülete sem akadálymentesített; a könyvtárban hiányzik a lift, lépcsőzni kell.

A településen működik-e fogyatékos személyeknek közössége, csoportja? A válaszlehetőség igen és nem volt. Kértük az igen válasz esetén, hogy a közösségek vezetőinek elérhetőségeit adják

meg a kollégák. 24 helyről (46%) érkezett igen válasz, 28 nemleges választ kaptunk (53%), egy kolléga pedig nem válaszolt erre a kérdésre.

Kit tart olyan kontakt személynek a településen, akivel feltétlenül kapcsolatba kell lépni és megismertetni a programunkkal? Bőven kaptunk a településekről tájékoztatásra alkalmas személyek, csoportok nevét, elérhetőséget.

Hogyan érzi: a településen a könyvtárak azok a fontos helyek, ahol helyt adnak a különböző közösségek működésének? A válaszlehetőség igen és nem volt. 40 településen érzik ezt így a kollégák (75,5%), 24,5% vagyis 13 könyvtáros nemleges választ adott.

Milyen szintű a kapcsolat a könyvtáros/ok és a lakosság között? A válaszlehetőségek: jó, közepes, gyenge. Jónak 41 kolléga választotta (77,4%), közepesnek 11-en tartják (20,7%), gyengének egy kolléga ítélte, ez pedig 1,9%.

Ismerik-e a könyvtárak munkatársai a település HEP-ot? A válaszlehetőség az igen és nem válaszon túl a nincs is lehetőségként jelent meg. 21 könyvtáros ismeri (39,6%), 31 kolléga nem ismeri (58,5%) és egy helyről érkezett olyan válasz, hogy nincs ilyen a településen (1,9%). A HEP = helyi esélyegyenlőségi program.

Van-e és milyen kapcsolatuk van fogyatékos személyekkel és családjukkal (0-99 évesig)? A lehetséges válasz a van és a nincs volt, ennél a kérdésnél kértük, hogy a könyvtáros kollégák fejtse ki a kapcsolat jellemzőit is. 39-en, vagyis 76,47%-ban mondtak igent és 12-en mondtak nemet, ez 23,52%, 2 kolléga nem válaszolt. Tíz könyvtáros kifejtette a kapcsolat mibenlétét, pl.: Programjainkon fogyatékos személyeket is szívesen látunk; személyes ismeretségen alapuló közvetlen, jó viszony; Nincs közvetlen kapcsolatunk ezekkel a személyekkel. Fiatalkorúak, általában rendezett családi hátterük van és a megfelelő szervezetek segítik a családot a fogyatékos személyek gondozásában; könyvtárlátogatók;

a MEOSZ helyi szervezetének tagja vagyok a férjemmel, aki kerekesszékes; saját családban is van; csak akik könyvtárba járnak.

Van-e és jól működik-e a kapcsolati háló a könyvtárak munkatársai és az intézmények, közszolgáltatók stb. munkatársai között? A van, van és jól működik, nincs - nem működik válaszokból lehetett választani. 18 könyvtárban van (34%), 30 helyen van és jól is működik (56,6%), nincs és így nem is működik 5 települési könyvtárban (9,4%).

Személy szerint fontosnak tartja a fogyatékos személyek társadalmi elfogadását és befogadását a településen? A választási lehetőség az igen és a nem megjelölése lehetett. Ez az egyetlen válasz, ahol 100%-os igen válaszadás született.

Van-e javaslata, hogy hogyan lehetne csökkenteni a fogyatékos személyekkel szemben élő társadalmi előítéleteket? Ebben az esetben konkrét ötleteket, javaslatokat kértünk és kaptunk is. Ezek összefoglalva:

Megismerni a problémájukat, személyiségüket, életvitelüket, közös programok, folyamatos kommunikáció, párbeszéd, az integráció lehetőségének kihasználása minden lehetséges területen, előadások, találkozók, fogyatékos személyek jogainak biztosítása, kampányok, az érintettek bevonása, ne a fejük felett és nélkülük döntsenek, felvilágosítás arról, hogy hogyan tudunk egymáson segíteni.

Ha az arra nyitott fogyatékosok megjelennek már az iskolákban, hogy a gyerekek az elfogadást, mint alapvető emberi hozzáállást megszokják, megtanulják, megélhessék. Ha a néni, aki őt megtanította fonni, a bácsi, aki elmondja neki, hogy vakként milyennek képzeled el a mesében hallott varázslót, vagy a korosztálybeli, aki megkérheti őt, hogy mutassa meg neki a kedvenc tánclépését, akkor megéli, hogy a fogyatékkal élők is éppolyan emberek, mint ő, csak figyelni kell rájuk. A szülők részére pedig fórumon, szakember bevonásával lehetne beszélgetni a lehetőségekről.

Nem érzékelek előítéletet, inkább a fogyatékos személyekkel szembeni előzékenységet tapasztalok.

Az előítéletek eloszlatásának lehetősége a másik élethelyzetének megismerésében, tanulásban, odafigyelésben lehetséges. A legjobb, ha ezt képesek vagyunk már egészen fiatal korban elsajátítani. A felnőtt társadalomban pedig talán az adott szituáció kipróbálásának lehetősége, a fogyatékos személyekkel való bánásmódról szóló többlettájékoztató, figyelemfelkeltés viheti előre a problémák megoldását.

A továbbiakban a könyvtár és könyvtáros elérhetőségeire kérdeztünk rá. Köszönet a kitöltőknek, akik érzékenyek voltak erre a problémára már akkor is...

Természetesen a munka érdemi része ezután kezdődik, amikor már az igényvizsgálaton, annak eredményének értékelésén túlvagyunk. Kiválasztásra került 14 település, melynek könyvtáraiban 2015. december és 2016. január, február hónapban sor került a látogatásra. Erről a látogatássorozatról készült összefoglalót a legközelebbi lapszámban közzétesszük.

A látogatások helyszínei:

Nagykörű, Hunyadfalva, Cserkeszölő, Kunszentmárton, Jászfelsőszentgyörgy, Jászárokszállás, Tiszafüred, Tiszaszentimre, Tiszaörs, Berekfürdő, Kenderes, Fegyvernek, Cibakháza, Martfű.

Gondoltunk arra, hogy az állandó résztvevőknek a többedik alkalom nagyon hasonló lesz az előzőekhez, őszintén be kell vallani, mind egyedi, és más-más volt. Volt, ahol azon szervezetek munkatársai voltak többségben, akik intézményi szinteken találkoznak a településeken a hátránnyal élőkkel, volt olyan település, ahol azok a lakosok jöttek el, akik érintettek valamilyen területen. Sokat tanultunk egymástól. Minden települési könyvtárban sok információ maradt a különböző szervezetek elérhetőségeiről, szolgáltatásaikról, lehetőségeikről, stb.

A könyvtáros szakma kiemelt stratégiai célként kezeli azt, hogy minden könyvtár az adott település információbázisa legyen. Minden lakos minden kérdésére kapja meg a könyvtárostól a választ, a segítséget, az információt, mert az információ hatalom, az időben ismert információ birtokában az életminőségünk is jobb, teljesebb lehet.

Sokat beszélgettünk a gyermekek, fiatalok hátrányairól, akár szociális, akár társadalmi, de elsősorban a fogyatékkal élő, küzdő fiatalokról. Mennyit tud adni egy könyvtár ahhoz, hogy ezek a gyermekek, fiatalok egy stigmáktól, előítéletektől mentes társadalom tagjai lehessenek, akik számára az egyenlő esélyű hozzáférés természetes velejárója a teljes élet megvalósításának az élet minden területén. Azt hiszem sokat, főleg információt, mely által egymásra találhatnak a sorstársak a segítő csoportokban, vagy munkához juthatnak, vagy olyan eszközökhöz, melyek segítik az életminőségük javítását.

Természetesen nem leszünk kizárólagos támogatók, kellene az önkormányzatok és azok az elhivatott egyesületi vezetők, akik vállalták ezt a nehéz feladatot, példát mutatnak saját életükkel a sorstársaknak. Érzékenyültünk és elérzékenyültünk. A 14 látogatás után bátran írhatom le, hogy minden könyvtáros, aki megszervezte ezt a programot az intézményében, örömmel tette, s tudatában van annak, hogy rajtunk is múlik egy picit darabja most már az élet jobbá tételének a fogyatékkal élők számára is.

Verseghys könyvtárosként örömmel vettem részt a programban, sikerként éltem meg, hogy segíthettem, s nagyon várom a folytatást, mert ezt a felemelő, lélekmelengető érzést minden megyebeli kollégával szeretném megosztani.

Köszönöm az ÉN IS VAGYOK! Mozgássérült Generációk Érdekvédelmi Egyesülete elnök asszonyának, Fehérváry Tündének a

lehetőséget az együttműködésre, további sok sikert, erőt, egészséget kívánok a következő feladatokhoz és kérem, ne maradjanak ki a könyvtárak ezután sem az együttműködők közül. Örömmel várjuk az egyesület további megkeresését. Gratulálok az elnyert projekthez! (<http://enisvagyok.hu/?p=2114>; <https://hu-hu.facebook.com/enisvagyokegyesulet>)

Felmértük a vakok és gyengénlátók helyzetét is a településeken, természetesen a könyvtáros kollégák közreműködésével. Ennek a felmérésnek az eredménye is elkészült a projekt zárására, a kirajzolódó helyzetképet szintén közreadjuk a Kaptár hasábjain.

Mindenképp szükséges a könyvtáros kollégák válaszainak további értékelése, elemzése. Milyen módszerekkel, hol kialakítható, vagy javítható az intézményekben a közösségi élet, az a fajta közösségi összetartozás, ahol a mindennapokban is törődnek a közösség tagjai egymással, nem csak akkor, amikor azonos cél érdekében adott helyen, jelen esetben a könyvtárban, egy adott időszakra találkoznak. Köszönjük a könyvtáros kollégáknak a munkát, az érzékenyítő program fogadását, a szervezést, a kérdőívre adott válaszaikat. A kedvező visszajelzésekre tekintettel kijelenthetem: a források megteremtése után, folytatjuk!

Illés Julianna
VFK, osztályvezető

<http://enisvagyok.hu>

Az MKE hírei

Szolnok után az MKE által évente megrendezésre kerülő Vándorgyűlés 2016-ban Veszprémben várja a könyvtáros kollégákat július 7-9 között.

A vándorgyűlés címe: **Kapcsolat - könyvtár - együttműködés. Felelősséggel a sikeres közösségekért!** A könyvtárak és a könyvtárosok kapcsolatrendszerének egyre nagyobb a szerepe - az egyéni igények kielégítése mellett - a közösségi tevékenység szervezésében, támogatásában. Ezek a kapcsolatok igen sokrétűek: kiterjednek a kistelepülések, városok hagyományörző, a művészetek különböző ágaiban tevékenykedő szervezeteire, iskolai, egyetemi közösségekre, regionális, országos, sőt szomszédos országbeli szervezetekre is; közvetlenségük, dinamizmusuk miatt sokszor jelentősebbek és hatékonyabbak, mint az állami szerepvállalás. A Vándorgyűlés központi témája arra szeretné ráirányítani a figyelmet, hogy a könyvtár és a könyvtáros elsődleges feladatai közé tartozik, hogy katalizátorként működjön közre a közösségek kapcsolatainak építésében, együttműködésük segítésében. Hídként szerepeljen az információs műveltség kialakításában és fejlesztésében a hatékony és sikeres együttgondolkodás, közösségépítés, tudásgazdálkodás érdekében.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete mellett a kollégákat az Eötvös Károly Megyei Könyvtár, a Pannon Egyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár munkatársai, valamint Veszprém megye könyvtárosai várják sok szeretettel.

<http://vandorgyules.ekmk.hu/>

Némethné Matastik Magdolna
MKE JNSZM Szervezet elnöke

Minőségbiztosítás a könyvtárakban

A Versegly Ferenc Könyvtár és az MKE Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szervezete tisztelettel hívta és hívja a megyében dolgozó valamennyi könyvtáros kollégát a *Minőségbiztosítás a könyvtárakban* című rendezvénysorozatára.

A szakmai sorozat időszerűségét a 120/2014. (IV. 8.) Korm. rendelet a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről adja. Annak is kiemelhető a 6. § (3) része: *A Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj adományozásáról szóló miniszteri rendelet alapján kidolgozott könyvtári önértékelés szakmai szempontjainak nem teljesítése miatt a könyvtár a jegyzékről csak 2016. január 1. napjától törölhető.* A sorozat harmadik előadására 2016. május 9-én 10 órától kerül sor. Péterfi Rita, megyei hálózati vezető (Pest Megyei Könyvtár), olvasásszociológus *Használói elégedettségmérés és használói igényfelmérés* című előadása és *A felmérések gyakorlata* című előadása lesz hallható és ad gyakorlati tanácsokat. Minden érdeklődőt várunk!

A minőségbiztosítás kollektív feladat, minden könyvtárosra szükség van!

Némethné Matastik Magdolna
MKE JNSZM Szervezet elnöke

Ünnepi Könyvhét

A 87. Ünnepi Könyvhét és a 15. Gyermekkönyvnapok 2016-ban június 9-től 13-ig kerül megrendezésre.

(szerk.)

Kaptár

Jász-Nagykun-Szolnok megye könyvtárainak híradója

Szerkesztő: Illés Julianna (illes@vfmk.hu) Felelős kiadó: Lászlóné Nagy Ilona

Kiadja a Versegly Ferenc Könyvtár és Közművelődési Intézmény

5000 Szolnok, Kossuth tér 2., Postafiók 139.